

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na stolnem hiš. št. 284.

Izhaja potrikati na teden in sicer v torek, četrtek in saboto.

Vabilo

k naročevanju na

„SLOVENC“.

„Slovenec“ velja, kakor do zdaj:

Za Ljubljano:

Na dom pošiljan za celo leto 9 gl. — kr.;
" " " " pol leta 4 " 50 "
" " " " četrt leta 2 " 30 "
" " " " en mesec 80 "

V administraciji sprejeman:

Za celo leto . . . . . 8 gl. 40 kr.;
" pol leta . . . . . 4 " 20 "
" četrt leta . . . . . 2 " 10 "
" en mesec . . . . . — " 70 "
posamezne številke . . . . . — " 7 "

Po pošti:

Za celo leto . . . . . 10 gl. — kr.;
" pol leta . . . . . 5 " — "
" četrt leta . . . . . 2 " 50 "
" en mesec . . . . . — " 90 "
posamezne številke . . . . . — " 8 "

Gg. bogoslovci in študentje plačajo le polovico naročnine.

Naročnina se pošilja najceneje po poštah nakaznicah (Postanweisungen).

Vredništvo in opravništvo.

Beznica v Avstriji.

Sedanji čas najgorši sovražniki katoliški cerkvi in veri so prostomavtarji ali framasoni, kateri se v večih in manjših beznicah sklepajo ter z zedinjenimi močmi hudo razširjujejo po svetu. Unstran Litave so l. 1868. pribrili si javno pravico in sedaj poskušajo na vse kripilje pridobiti si jo še tostran Litave t. j. v Avstriji. V ta namen so v državnem zboru dunajskem,

kakor je bilo že povedano v „Slovencu“, sprožili nasvet, naj se pregleda in popravi društvena postava in ker je predlog izročil bil posebnemu odboru, so si zdaj svesti, da se tako po postavnih poti framasonom spolnijo njih želje in da se v Avstriji, kjer se doslej še prikrivajo, pokažejo skoraj tudi očito.

Predlog, naj se prostomavtarjem v prid popravi društvena postava, stavlja je sicer Kronawetter; toda za njim so vse drugi junaki; in kakor framasonstvo vedno ravná po svojih gotovih osnovah, tako tudi v tej jako važni zadevi. Obrnili so se do velike beznice ogerske in zahtevali pismeno, naj véliki mojster Fr. Pulsky dovoli, da se učnik v beznici „Humanitas“ na Dunaju brez navadnih obrokov povzdigne za družnika in mojstra. Pulsky odreče, in na to gredo trije udje one beznice (H. pl. Maurer, J. Treu in dr. Foregger) v Pešto, da dosežejo ustmeno, česar niso mogli pismeno, in sicer, da se učenec dr. Foregger povzdigne za mojstra. In zakaj to ni tako naglo? Zato, ker noben mojster v zboru neki nima poslanstva. Želja se je gospodom storila, in dr. Foregger je bil menda 24. novembra nagloma spečen za družnika ali „ksela in mojstra“!

Ta prigodljivejši že, v véliki beznici v Pešti izvršen, je precej poprijel pobratime na Dunaji, da so nekako bolj po koncu; še bolj pa jih je spravilo navkviško to, da se je po vzajemnem sklepu izmed njih osnoval odbor, kateri ima delovati framasonstvu na korist. V tem odboru, kateremu ravnatelj je dr. Foregger, so H. Maurer, Bergel, Goldenberg, Lastig, Treu, Miller, in — kar more nam biti grozno znamenito, dvorni svetovalec dr. Klun. „Ta je Slovenec“, pravi dopisnik iz Požonja v „Recht“ št. 284, „v Cirihi (Zürich) za frajmavtarja sprejet je postal pod Giskrom avstrijski dvorni

sovétnik, prisegel brez vsega vestnega pomišljanja kot državni vradnik ter s prisego, dasi je takrat bil že prostomavtar, potrjeval, da ni v nobenem skrivnem društvu.“ — Omenjenemu vélikemu odboru naloga pa je, delovati na to, da se na vsaki način tudi v Avstriji postavno pripusti bezničarstvo ali prostomavtarstvo.

Ker so otroci tminci v svojem rodu bolj prekanjeni nego otroci svetci; toraj so pobratimi zidarji po Ogerskem sploh bolj živi zdaj, in iz Pešte je prihitel unkrat bar. Baldác v Požonj ter prinesel seboj poročil tukajšnjim stolnikom. Tudi prestolnik velikega vzhoda škotskega J. Jovanovič se neki močno briga za vspeh prostomavtarstva v Avstriji. Se ve, da bi on rad pospeševal škotski red, toda — namen pospešuje pomočke, si mislijo tovariši framasoni, pa podtikajo geslo to tovarišem reda Jezusovega!

Iz tega se vidi, koliko je bezničarjem do resnice, in kako vgodna jim je laž in celo kriva prisega, da le pospešujejo svoje napačne namene. In ti junaci tako bistro gledajo na duhovne in vzlasti redovnike ter jih sodijo npravno! Kdaj se odpro vendar dobrim in pravičnim oči, da z združenimi močmi očitno delovati prično zoper te grozne sovražnike pravice in resnice, vere in cerkve katoliške?

Politični pregled.

V Ljubljani 28. decembra.

Avstrijske dežele.

Državni zbor, ki se zopet snide 20. januarija, bode po poročilu „P. Loyda“ trajal do 20. marca p. l. Deželni zbori se prično precej po Veliki noči in bodo trpeli do binškošt. Meseca septembra ali oktobra se snidejo delegacije in za njimi zopet državni zbor, da bode določil budget za l. 1876.

Podlistek.

Tobakova osoda, dobre in slabe lastnosti.

Tobak kaditi smo se naučili od divjakov. Ko je Krištof Kolumb, kateri je Ameriko našel, koncem oktobra 1492. leta stopil na suho na otoku Kuba, so zapazili njegovi spremljevalci, kako tamošnji domorodci zavijajo posušeno zeliše kakor naboj (patrone) skupaj, na enem koncu zažgó in na drugem srkajo dim. Take naboje so zvali Tabacco. (Ime „tobak“ ni tedaj iz nemškega jezika vzeto.) Ti ubogi divjaki so toraj pušili havanah-smodke, ktere pa morejo sedaj samo visoki gospodje. Tako so se tedaj seznanili Evropejci s tobakom, iz Amerike so prinesli rastlino v Evropo, ali začetkom se je rabila samo v zdraviloznanstvu kot zdravilo. Leta 1559 je prinesel Fernandez Toledski, osebni zdravnik španskega kralja,

prvo tobakovo zeliše na Portugalsko. V prihodnjem letu je dobil francoski poslanec, Janez Nicot, nekoliko zeliš ter jih gojil v svojem vrtu kot zdravilo zoper lišaj, čutniško bolehanje, migreno in mrzlice; on jih pošlje kot prvo poskušnjo svojemu kralju na Francosko in po njem so dobile ime nicotiana in strup v njih nicotin. Papežev poslanec v Lissabonu zaplodi zeliše na Laškem. Na Laško se je preselil tobak 1556. leta. Ednajst let pozneje so prinesli kmetje, kateri so se vrnili iz Walter-Raleighjeve naselbine v severni Ameriki, prvi pipe v London. Walter Raleigh je prvi očitno kadil v Londonu. Enkrat je prišel zaradi tega v kopel. Ko ga namreč njegov služabnik zagleda med oblaki dima, hiti z vodo na pomoč, da bi pogasil gorečega gospoda. Iz Angleškega se je raztrosila navada kadenja in nosljanja čez vse dežele vsega sveta. V Holandiji so začeli tobak sejati 1615 l. in na Nemškem 1659. Ali tudi vladanju tobaka so se stavile zapreke in sicer najprej na Angleškem. Kralj Jakob I. je

bil javen sovražnik tobaka in ni hotel trpeti, da bi bili njegovi podložni „dimniki peklá.“ kakor je rekel. Da hudič tiči v zeljišču, to je bila za-nj dognana reč. Pisal je l. 1619 zoper tobak debelo knjigo „misokupnas“ t. j. tobaku sovražnik. Učeni kralj se huduje v tej knjigi zoper kadenje, češ, da škoduje zdravju, vpelje nesnago, slabi um in okuži vsako dobro tovaršijo. Kralj konča svojo knjigo z vzbujavnimi besedami: „Tedaj državljani, ako imate še kaj sramožljivosti v sebi, popustite to gnjusno navado, ktera izvira iz sramote, se vdomači pri nevednežih in se širi zavoljo predsodkov, — navado, s katero se žali božje bitje, vgonobi zdravje telesno, razruši hišna edinost in kali čast doma kakor na tujem, — navado ostudno očesu, zoperno nosu, škodljivo želodcu, motilno možganom, škodljivo pljučem; saj so vendar črni, smrdljivi oblaki dima do dlake enaki zadušljivemu dimu nezapodljivega pekla.“ — Pozneje naložil je kralj velik davek na tobak.

Na **Ogerskem** se pričajo, ima li sedanji državni zbor pravico voliti delegacijo. Ker z letom 1875 mandati poslancev izgube veljavnost, Andrassy meni, da sedanji zbor nima pravice voliti delegacije, ki bo imela določiti budget za l. 1876. To je poglaviti vzrok, da so se delegacijske seje odložile na jesen. — Asbothova brošurica, ki reusmiljeno biča Andrassy-jevo politiko, Andrassy-u dela hude preglavice, ki se pa dela, kakor da bi ga to nič ne brigalo. Kakor „Pesti Naplo“ poroča, on prevzame odgovornost za vse, kar se godi na Ogerskem in se s tem še ponaša. Samosvest, pravi „Reform“, je lepa reč, pa nek neljub pregovor pravi: „Prevzetnost hodi pred padcem“. In je mar Andrassy Madjarsko ustanovil? Dosedaj je za ustanovitelja veljal Franc Deak, ki pa sme biti vesel, da mu Andrassy to slavo odvzame.“

Vnanje države.

Nemški narodni liberalci so se čisto podali na voljo Bismarkovo, ki z njimi stori, kar koli hoče. Če bi zdaj zopet na dan spravil prvi načrt tiskovne postave, mu gotovo več ne bi nasprotovali, kakor pred nekaj časom. Ta stranka nima nič več samosvojnega prevdarka izvzemši morda privržence Laskerjeve, kterega pa zaradi tega vradni listi že psujejo. Bismark ne trpi nobenega ugovora in sodnijske preiskave proti časnikarjem zaradi razžaljenja državnega kanclerja se od dne do dne množé. Te dni je bil obsojen vrednik „Westf. Merkurja“ na 8 mesecev težke ječe, in ravno iz tega vzroka je imel tudi vrednik „Fuld. Ztg.“ 23. t. m. sodnijsko preiskavo. Pruska kulturna borba se je zdaj pričela tudi pri vseučiliških katoliških dijakih. Te dni namreč so imeli dijaki v Münsteru zbor, da bi se posvotovali o neki adresi, ktero so hoteli škofu na njegovega godu dan izročiti. Pa na rektorjev ukaz bil je zbor razrešen, dijak pa, ki je rektorja prosil, da bi smel nabiti dotično povabilo, kar mu rektor ni naravnost prepovedal, poklican pred akademičnega sodnika, ki ga je zaradi „nepokorščine“ obsodil dva dni v zapor.

Na **Francoskem** honopartovci na skrivnem delajo na vse kriplje, da bi Napoleonovega sina spravili na prestol. V ta namen se je osnoval poseben odbor, ki ima po deželi mnogo pododborov. To je hudo v oči bodlo republikance, ki so od vlade zahtevali, da naj to reč sodnijsko preiskuje. Pa ministerstvo je to preiskavo ustavilo. To je čisto naravno, ker na čelu dotičnih odborov so stari premedeni odvetniki in vradniki, ki dobro vedó, kako se

Ker je nosljanje dajalo v cerkvi povod mnogemu motenju, je papež Urban leta 1624 izobčil one, kateri se niso hoteli mu odpovedati. Papež Inocencij XII. je ponovil kazen vsaj za nosljanje v cerkvi sv. Petra; papež Benedikt XIII., ko se je bilo to zlo razširilo je leta 1729 preklical vse te kazni.

Sultan Amurat IV. je zapovedal, da se imajo tobakarjem prevrtati nosovi s cevkami. Enako se je godilo na Ruskem. V Perziji so kadilcem ušesa porezali; šah Abba je celo nekdam zapovedal, da se velikašem napolnijo lule s posušenim konjščekom.

V Švici so bili zlasti kalvinski pridigarji, ki so se jezili nad „hudičevim“ zeljšem, kakor so zvali tobak. V Bernu je bilo kadenje prepovedano v rubriki: ne prešeštvaj! Prestop te zapovedi so kaznovali, kakor prešeštvo. V prvi polovici preteklega stoletja je bila v Bernu še posebna sodnijska gosposka, ktera je sodila o zadevah tobaka. V drugih kantonih je bilo kadenje tobaka prepovedano zlasti iz zdrav-

dajo postave ukaniti in kterim ni lahko mogoče priti do živega.

Luška zbornica je Garibaldu priznala 100.000 lir državne podpore na leto. Če pa on umrje, ta podpora preneha, a plačalo se mu bo 1 milijon lir, ktere bo imel pravico v oporoki izročiti, komur koli bo hotel. Garibaldi je rekel, da noče nobene podpore, a njegovi družini vendar-le denarji diše in skušajo ga pregovoriti, da bode podporo vendar prejemal. Menda se je itak le na videz in zaradi lepšega branil. Med tem, ko ga Lahi taho poveljujejo, pa francoski listi objavljajo njegovo zadržanje v zadnji francosko-nemški vojski in poročajo, da je bilo v njegovem oddelku tudi mnogo za kapitane in častnike preoblečenih žensk. Nekteri listi so kar naravnost izrekli, da Garibaldi je bil izdajavec in še veiko bolj kazni vreden, kakor Bazaine. — Dosedanji poslanec v Londonu, Cadorna, je poklican domov in pravijo, da ne bode imenovan njegov naslednik, ker to službo hranijo za sedanjega ministra vnanjih zadev Visconti-Venosto.

Iz **Španjskega** ni nič novih poročil; da bi se bila prekucnila vlada Serranova, se ne potrdi.

Ruska. Iz različnih posadek po Podlahiji in okraju lublinskem in celo iz Varšave je poklicanih mnogo čet vojakov, ki so poslani po vpirajočih se vaseh unitarske vere. Vse te vasi so prav oblegane, v vsaki kmetiški koči je po več vojakov. Po nekterih vaseh so zbežali vsi moški, boječi se vojaške sile, v bližnje gozde, kjer bivajo vkljub mraza, snega in lakote. Kakor se sliši, mislijo te begunce piskati po vojakih ter jih nazaj priritati. Veliko vpirajočih se kmetov tiči v Sidelcah in Lublinu v preiskovalnem zaporu.

Izvirni dopisi.

Izpod Čavna na Vipavskem, 27. dec. Nekoliko najhujših liberalcev, ki so se bili z vsim svetom že skregali ter dušni mir popolnoma zgubili, so si ga hoteli zopet pridobiti s tem, da naredijo med seboj društvo s prelepim imenom „Sloga“, ter mu odločijo sedež v Ajdovščini. Ali ker ti ljudje družega niso delali, kakor jeli, pili, plesali, opravljali in obrekovali itd., sloge le ni hotelo biti, marveč prišla je nesloga taka, da so se pred kratkim stopili, in konec vsega je, da bo znani „pekec“ iz Vipave 8 dni zaprt in da se bo moral 1 dan postiti. Lep sad liberalizma!

stvenih obzirov, tako v Appenzellu 1658, v Glaru 1670. Iz enakih vzrokov je bil tobak prepovedan v Einsiedelnu po vladi nadopata med letom 1663 in 1737 ne manj ko 14krat. Leta 1663 beremo: „Zavoljo nosljanja, kadenja, tudi čikanja ali zvečenja tobaka naj se zapomni, da se na kterikoli način ne vživa pod 9 lib. (4¼ gld.) kazni; pod enako kaznijo naj se tudi ne prodaja.“ Pet let pozneje je bila za domače odločena kazen 1 tolarja. Leta 1702 se prepoved več tako strogo ne glasi: „Ob nedeljah in praznikih, dokler ni služba božja končana, je prepovedano tobak kaditi po trgih in ulicah pred cerkvijo, ravno tako je to tudi prepovedano v pristranskih delih (cerkve) popolnoma, in ta kazen ima neodjenljivo veljavo.“

Kakor pa so tobak nekteri sovražili, tako so ga drugi hvalili. Najprvih eden je bil portugiški jezuit. Ta je pisal proti „tobakovemu sovražniku“ angleškemu kralju „tobakovega prijatelja.“ Marsikteri slavni možje so bili strastni kadilci.

Iz Dunaja, 22. dec. Zavoljo neredov, ki so se sem ter tje godili pri zidanji cerkvá in župnijskih poslopij, in zaradi mnogih preprirov, ki ko vsled tega nastali, je ministerstvo bogočastja vsem deželnim predstojnikom poslalo sledeče ukaze: 1. Med tem, ko se kje pogajajo o vstopu, prestopu kake vasi v drugo župnijo, ali izstopu iz nje, se je kolikor mogoče ogibati zidanja cerkva ali župnijskih del v dotičnih župnijskih oddelkih. 2. Če se tako zidanje (popravljanje) ne dá odlašati, treba ozir jemati na prej imenovano pogajanje ter, če mogoče, z lépo se pogoditi o tem, ali imajo novi pristopniki plačevati svoj del, in ali naj bodo izstopniki tega oproščeni. 3. Če se taka pogodba ne dá skleniti, se mora ravnati po §. 20 postave 27. maja leta 1874, kteri določuje, da je prestop, izstop iz prejšnje župnije ali vstop v novo le takrat veljaven, če k temu privolite cerkvena in državna gosposka. Ravno to je veljavno za drugoverce.

Iz Brd blizo italijanske meje 23. dec. (Beneški Slovenci na veke za slovenstvo zgubljeni. Novo namenjena pogodba med Avstrijo in Italijo zastran uvažanja izvažanja vina). Med tem ko se mi avstrijski Slovani in zlasti mi Slovenci ob vsih mejah in krajih za brambo in ohranitev svoje narodne svobode in za enakopravnost borimo, med tem, ko z zaupanjem pa namešanim z neko bojaznijo v bližnjo bodočnost zremo, leži jugozahodna veja, odsekana od debla Slovenije, v prahu pred laškim molohom, kteri jo ravno z vso silo potiska v svojo vedno nenasitljivo žrelo, ki nima dna. Dokler je bila pod Avstrijo Benečija in ž njo njeni Slovenci, kteri so se o preteklih vekih ob severu gorate Furlanije*) tje čez reko Taljamento daleč razprostirali, ni Avstrija v narodnem obziru ničesar za-nje storila, akoravno so jej bili oni v Benečiji edini zvesto vdani podložni, Nikoli niso imeli svojih niti za silo narodnih šol na deželi. Samo večji trgi so imeli svoje, se ve da le čisto laške šole; zato je moral slovenski Benečan v omiki in tudi blagostanju zaostati. Le v cerkvi je slišal slovenščino, pa še to le zlo z laščino popačeno. Ko bi hotela Avstrija svojo mejo zapreti, bi beneško-slovenski kramarji, ki po avstrijskih deželah svoj kruh služijo, morali od take zaprtije konec vzeti. Za vse laške pokrajine je izdala lansko leto vlada kralja „Poštenoviča“ neki nad 1.600.000 potnih listov v inostranske dežele. Od tih jih je potovalo neki blizo polovica v Avstrijo, po njih vedno sovraženo, in v Nemčijo. „Andiamo fare bezzi nel paese dei macachi“**), tako govore ti nehvaležni, ki se večidel le v inostranskih deželah priživljati morajo.

Pa da pridem po tej opazki na prejšnji predmet, naj vam povem, da pollaščenje beneških Slovencev od 1866 sem naglo napreduje. Od tihmal je napravila laška vlada mnogo ljudskih šol, vse veče vasi in fare imajo že take šole, se ve, da z edino zveličalnim laškim jezikom. Slovenskim otrokom se vbija in vliva laščina že brž za abecednikom. Učitelji so navadno sami Lahi, ki ne znajo niti besedice slovenščine. Ti menijo sè svojo čisto laško naučno metodo, da je ta tisti pizanski lij (imbuto di Pisa), ki bode vsaj do leta 1900 p. Kr. vsim beneškim Slovencem možgane z laščino napolnil. Prej ali slej ne bode vsled tega

*) Imena pollaščenih vasi nam to trditev javno spričujejo in pa tako imenovani Karnili, ki ob gorenjem Taljamentu prebivajo, ki se po svetu hodeči lahko slovenščine do čistega naučijo. Karnele zovejo v Vidnu še dandanašnji le: „šklaš“, t. j. Slovane.

**) To se pravi: „Pojmo si denara nabrati v deželo norcev.“

pritiska niti sledu več o beneških Slovencih; k večjemu bode v njih kot za Slovenijo umrlih le še tužna (slovenska) zgodovina govorila, ali pa kak učenjak kakor Trstenjak, ki bode v svojih učenih raziskovanjih le še o bivših beneških Slovencih pisaril. In to se mi tim bolj žalostno dozdeva, ker nismo niti mi njih mejači za vso bodočnost zavarovani pred tim pošiljenim raznarodovanjem, česar nas mora pač preteklost učiti. (Kon. prih.)

Domače novice.

Ljubljana, 29. decembra.

(Iz seje deželnega odbora 18. decembra.)

Ker je po dopisu deželnega predsedstva dunajska vlada čas za deželne zbornice l. 1875 med Veliko nočjo in Binkošti odločila, zato je deželni odbor že osnoval priprave za nj. — Obširen spis primarja dr. Kar. Bleiweisa o stavbi in osnovi nove norišnice (pri Dravljah ali pri Tomačevem) za 150 blaznih obojega spola se je izročil vodstvu bolnišnice v presodbo. — Gospod prof. Povše v Gorici se naprosi, da z ozirom na dotične obravnave in sklepe deželnega zbora 16. oktobra t. l. svoje mnenje o tem izreče, koliko oralov njiv, travnikov, vrtov, vinogradov, gozdov itd., je neobhodno treba za kmetijsko šolo na Dolenjskem, in da zapiše potrebno gospodarsko orodje in učne pomočke in napravi proračun stroškov za te reči; — ministerstvo poljedelstva se pa naprosi, da bi naznanilo znesek podpore, ki jo je obljubilo za to šolo iz državne blagajnice nakloniti. — Ker še ni končno določeno posestvo, katero bo dežela kupila za namene kmetijske šole, lahko še vsak, ki ima na primernem kraju za to pripravno posestvo, svojo ponudbo stori.

(Postavo o odpravi šolnine) na Kranjskem so cesar s sklepom 19. t. m. potrdili.

(Mestnim očetom na uh.) Kedar sneg pade, je v Ljubljani res tako, da ne more vsak iz hiše. Več dni trpi, predno se zvozi sneg iz trgov in ulic v Ljubljano; do tje pa leži povsod po ulicah in cestah v sredi nakopičen, da je težko priti pešcu na drugo stran, vozovi pa večkrat v snegu kar obtiče. Če je že po mestu tako, kako je še le zunaj mesta, zlasti proti vasem v okolici! Le proti Šiški je pot lepa, tir za vozove in ljudi dovolj širok, kakor v mestu nikjer ne. Komu se imajo za to zahvaliti zlasti trgovci, katerih ima veliko svoje magacine v Šiški? Ljubljanskemu magistratu? O ne, ta je pri vsem tem tako nedolžen, kakor je nereda v mestu kriv. Hvala, da je do Šiške tako lepa pot za pešce in vozove, gre gospodu Petru Kozlarju, ki dá narediti široko gaz s svojim snežnim plugom. Ta plug ni nikakor drag ali umeten stroj, ker stane k večjemu štiri goldinarje in ga zna vsak hlapec narediti, le mestni magistrat menda ne. Ta „mašina“ bi bila po mestu jako dobra, ker bi, peljana po sredi, odrila sneg na obe strani; s tem bi bila po sredi ulic in cest povsod napravljena gaz; ob straneh bi potem gaz, kakor zdaj, delali hišni posestniki in tako bi se ves sneg nakopičil ob straneh ceste ter se potem prilično zvozil na stran. Na ta način bile bi po vsakih ulicah, ki so količkaj široke, tri gazi po sneženih jezih ločene: ob straneh za pešce, po sredi za vozove in nevarnost za pešce bila bi mnogo manjša. S petimi, šestimi takimi „mašinami“ bi bile ulice in ceste vsega mesta v par urah za vozove in ljudi odprte, ne pa, kakor zdaj, da po nekterih krajih mesta ni moč hoditi, ne se voziti. Stroški bili bi vsaj desetkrat manjši. Zlasti drevoredi bi bili na

ta način še prej ko v eni uri za občinstvo odprti, zdaj pa se potrebujejo dnevi za to, in med tem se kaj težko po njih hodi.

(Dražba knjig) ranjcega dr. Leona Vončina se prične 7. januarja ob 9. uri. Imel je mnogo lepih in izvrstnih knjig. Gledé njegovega spominjka naznanjamo gospodom, ki se zanj zanimivajo, da mu ga bode napravil brat Ivan Vončina, mestni župan zagrebški. Fotografije ranjega pa se dobivajo po 30 kr. pri fotografu Müllerju za frančiškansko cerkvijo.

(Rokodelska družba) bode imela na novega leta dan ob 6. uri zvečer navadno božično veselico s tombolo; za rokodelske učence pa bode taka veselica na sv. 3 kraljev praznik ob 5. uri popoldne.

(Počitnice za gg. bogoslovce) so podaljšane do 3. januarja.

(Zmrznjenega) so našli na sv. Štefana dan nekega berača v Ljubljani. Ker so bila na njem znamenja sile, so ga sodnijsko pregledali.

(Kužna bolezen), „difteritis“ ali vnetica vratu imenovana, še vedno davi otroke po Ljubljani, pa je tudi pobrala že nekaj odraslih deklet. Nekemu poštnemu vradniku je umrlo v 14 dneh troje otrok ženskega spola.

(Vabilo na naročbo „Učit. Tovariš-a“ za l. 1875.) Z današnjim listom končuje „Učit. Tov.“ XIV. tečaj in napoveduje svoje delovanje za bodoče leto. Dobro pozna težko nalogo, katero s tem prevzame, kajti že učitelj apostelj je rekel: Ne silite se biti učeniki drugim, in dostikrat ta, ki drugim svetilnico nese naprej, prvi spotakne se sam; vendar hočemo še prihodnje leto hoditi po poti, katero nastopili smo pred 14 leti. — Kakor doslej bode tudi odslej „Tov.“ pisal nekterim v spotiko in posmeh, nekterim pa v zabavo in poduk. Boj za blago najviše, za resnico in pravico, bil je vsaki čas težaven, a vreden vsega človeškega tuda; le o vročini rumeni zlata pšenica in dozoreva sladki grozd. Nadejaje se pomoči od zgorej, od koder prihajajo vsi darovi, in pričakovaje prijazne podpore od starih znancev in prijateljev, hoče tudi „Tov.“ po svoje pomoči, da se izvršuje staro naše geslo: Za vero in omiko. —

Naročnikov si ne bomo iskali s tem, da gojimo strasti, in osebnih preprirov se bomo kolikor mogoče ogibali; a to nas ne bode zadrževalo povedati misel svojo, bodi si priložno ali nepriložno; sicer ne vemo, čemu bi bil šolski list, ko bi o prigodkih, ki se vršijo, svoje ne povedal; kje bi bila odkritosrčnost in resnicoljubnost! Tako hočemo delovati, ne iz sovraštva do ktere osebnosti, niti iz svojeglavnosti ali iz zlovoljnosti, temuč iz naravne pravosti in prostodušnosti, katera se glasi vsakemu človeku, kateri koli jo hoče slišati. Sicer je res, da večina ljudi, ne le dan danes, ampak o vseh časih, verjame le bolj sreči, in zaupa le bolj temu, od katerega več pričakuje. — A če hočemo tako ravnati, kam pa pridemo?! Nemogoče je vstrezati vsem, a tega tudi „Tov.“ nikakor ne poskuša. — Sedaj vlada, kakor pravijo nekateri, tvarinarstvo; toda temu ne bomo služili. Vera nam bo zmirom zvezda, katera kaže pot v življenji, in katera nam bode svetila tudi unkraj groba. Vera tudi pri podučevanju in odgojevanju nič ne pokazi, nič ne pokvari, marveč blaži in boljša vse dejanje učiteljevo. Tako smo pisali do sedaj, tako hočemo tudi za naprej.

Pisali pa bodemo v jeziku, ki smo ga prijeli od svojih očakov, v jeziku, v katerem govorijo naš narod, ker pišemo za ljudsko šolo, za ljudske učitelje, kateri imajo ljudstvo naše izobraževati v maternem jeziku. Nam ni po-

ganjati se za tuje jezike; za té naj skrbijo drugi, mi le varujmo svoje svetinje, svoj domači jezik v besedi in v pismu, doma in v šoli. — Kdor se sramuje svojega jezika, kdor zaničuje se sam, podlaga se tujčevi peti. Pomniti je, da take zmedenosti, take zmešnjave v načelih ni še bilo nikdar, kakoršna je ravno sedaj, kakor drugod, tako tudi pri učiteljih; in v takih okoliščinah je dober svet še posebno drag. Tudi se zahtevati ne more, da bi list, ki je nanj naročen, tako pisal, kakor si vsak sam želi, kajti samostalnemu človeku je nemogoče, prepričanje svoje spreminjati po okoliščinah, kakor obleko po vremenu in letnih časih. Prav od tod pa prihajajo vse zabavljuje na „Tov.“ in na njegovega vrednika, kar naj se o tej priliki pové prijateljem in neprijateljem. Do vas, dragi prijateji in tovariši! obračamo se tedaj, da nas podpirate duševno in dejansko, z dopisi in naročnino, ker stem res pokažete, da ste z nami enakih misli.

Kaj pa bode „Tovariš“ posebnega prinašal prihodnje leto?

Gsp. profesor Marn, ki je v letošnjem tečaju popisoval neutrudljivega P. Hitzingerja, hoče v prihodnjem opisovati Jan. Nep. Nečaseka in Ant. Umeka Okiškega, prvega učiteljem, drugega učencem v zgled in posnemo, kar poleg domoljubov slovenskih in prijateljev šolskih sploh vabiti more vzlasti učitelje in učence k obilnemu naročevanju. Gsp. učitelj Levičnik nam tudi hoče ktero podati iz svojega spretnega peresa in bistrega opazovanja. Radi bi, da bi nam dopisovali vrli učitelji iz vseh krajev slovenskih, in čim več se jih bode oglašalo v „Tovarišu“, tim bolj različna, mikavna in koristna bode v njem tvarina v prid in na čast našemu domačemu šolstvu. V to o srečnem novem letu pomagaj nam Bog!

Velja „Tovariš“ za celo leto 3 gl., za pol leta pa 1 gl. 50 kr. in pošilja naj se naročnina g. Milicu na Starem trgu št. 33, dopise pa prejema vredništvo. (Matej Močnik, učitelj na l. mestni šoli.)

Vredništvo in založništvo.

(Jezičnik l. IX—XI.) t. j. Metelko, in l. XII. t. j. Hitzinger v slovenskem slovstvu se v nekterih zvezkih dobiva na prodaj pri buk. Lercherju in Gerberju.

(Slovensko gledišče.) Z veseljem vzamemo zopet enkrat pero v roko, poročati nam je o zanimivem večeru. Burka „Zakleti princ“ je skoz in skozi komična, polna smešnih zapletov tako, da še nekoliko nekretni prevod ni mogel oslabiti njenega vtisa do občinstva. Je pa tudi bila glavna naloga v pravih rokah, gospod Kajzel jo je izpeljal po svoji navadi z izvirno komično močjo; le proti koncu se nam je zdelo, da je bil malo preglasen. Njegova naravna komika je spravljala vse prostore v vedni smeh in plosk. Vrla pomagalka mu je bila gospodična Ledarjeva; veseli nas poročati, da se je s svojo težko nalogo dobro seznanila ter jo izpeljala v občno zadovoljnost. Naj jo pohvala občinstva spodbuja k temu, da se vsake naloge loti z resnobnostjo in trdno voljo; potem jo bomo zamogli občinstvo in mi večkrat pohvaliti, zlasti ker sta tudi njena osebna prikazen in glas njen simpatična. Gospod Schmid je igral princa Ivana z navadno popolno izurjenostjo, na njem sploh nimamo skoro nikoli česa grajati. Gospodična Podkrajškova je imela manjšo nalogo, ktero je pa tudi vrlo izpeljala, ravno tako gospodje Šušteršič, Nollin in nekteri drugi. Sploh se sme reči, da je bila igra dobro študirana in gladko igrana, občinstvo po vsem zadovoljno. — Žive podobe so zopet dopadle. Obžalovati je le, da marsikomu niso bile dosti

jasne; temu bi se bilo pa tudi lahko pomagalo, ko bi bil na gledišnem listu natisnjen pri vsaki podobi kratak popis dotične dogodbe. — Gledišče je bilo po vsih prostorih polno.

Razne reči.

— Premembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem: Gosp. Julij Pihak je nadučitelj in šolski vodja na novovstanovljeni 4razredni lj. šoli v Toplicah pri Zagorji, prvi učitelj je g. Čerin, poprej v Žireh; drugi gosp. Alojzij Jerše, poprej v Šmihelu, tretji pa g. France Jurman, že poprej tam učitelj. G. Peter Gros poprej v Gorjah, je učitelj na ljud. šoli v Zagorji. G. Janez Skerbinec, poprej Preddvovrom (Höflein), je nadučitelj in vodja v Šentvidu pri Zatičini. Na Krko pride g. France Pregel iz Vač, in na Vače g. Janez Pečar iz Krke. Učit. kandidat g. Fr. Hlavka pride za podučitelja na Ig pri Ljubljani.

Na Goriškem: V okraju goriške okolice so sledeči učitelji potrjeni v službi: Vinko Cernic v Št. Petru, Fr. Cicero v Oseku. Jož. Srebernič v Čepovanu, Jož. Mazek v Cerovem, Oton Dic v Biljah, Blaž Sedevčič v Žabljah in Čopi Jož. v Št. Martinu. Učit. Tom. Lukančič je premeščen iz Podgore v Štjajk v Sežanski okraj.

— Stara zakonska. V Parizu živi sedaj zakonski par, ki veliko pozornost na-se obrača. Oba dva zakonska imata skupaj 200 let. Mož, Vanner, se je rodil že časa Ludovika XV. in se oženil za kraljevanja Ludovika XVI. Vanner je star 105 let, njegova žena pa 95 l. Še sedaj sta obadva prav trdna ter rada pripovedujeta, kaj se je vse godilo v tem hurnem času v Parizu.

— Kako je Bismark prišel do Kullmannove pištole, o tem poroča „Nürnb. Korr.“ sledeče: Knez je prosil državnega pravnika Rüdela, da naj mu prepusti pištole. Državni pravnik, misleč, da ne sme tega storiti na lastno odgovornost, se obrne do vladne finančne kamore v Würzburgu, ta pa zopet do finanč-

nega ministerstva v Mnihovem in od tega je dobila odgovor: da je knezu dovoljeno kupiti pištole za toliko, kolikor navadno velja. Tako je prišel Bismark do Kullmannove pištole in bavarski državni fiskus do 1 tolarja in 2 srebrnih grošev.

Listnica opravištva.

G. Fr. Ž. kapl. v K.: S poslanim je za le- los vse poravnano.

G. A. L. kapl. v st. J. in g. L. O. kapl. na K.: Prosimo, potrpite še malo, da stari naslovi poidejo.

G. J. K. f. oskrbn. v R.: Bomo vse opravili. Srečno novo leto!

G. J. L. kapl. pri sv. P.: „Brenclj“ še živi le nekaj listov je še na dolgu.

G. A. T. žup. na S.: Za celo leto. Če je kaka zmeta, jo bomo skušali poravnati.

G. A. V. žup. v F.: Še za tri četrti leta. Več č. gg. naročnikom: Že prav. Vsakemu naročniku bomo pošiljali, dokler ga nam nazaj ne pošlje, ker vemo, da je mnogim tako ustrezno.

Umrli so:

21. dec. Reza Skok, delavka 31 l., za bož- jastnim krčem.

22. dec. Marija Škofic, mizarja žena, 60 l., — in Jernej Kozina strežaj, 61 l., oba za splo- šno vodenico.

23. dec. Pavla Krakat, poštnega služabnika otrok 2 l., za razlivom v pljuča. — Marija Dolinšek, inšt. reva, 80 l., za oslabljenjem. — Gabriela Hörman, poštnega oficijala otrok, 4 l., za vnetjem vratu. — Karel Kopp, častnika otrok, 3 l., za vnetjem možganine mreine. — Matija Guzelj, gostač, 48 l., za božjastjo. — Marija Kosma- tin, delavka 70 l., za oslabljenjem. — Alojzija pl. Schmidburg, vdova podpredsednika dež. vlade, 56 l., za srčnim oslabljenjem.

Gabriel Piccoli, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, dunajska cesta,

(32—18)

priporoča slav. p. n. občinstvu sledeče uže občno znane zdravniške droge:

Anatherinova ustna voda in zobni prah. OI vsake zobne in ustne bo- lezni obvaruje vsakdarje rab- ljenje moje ustne vode in mojega zobnega prahu. kajti ta dva produkta služita osobito za to, da se očisti zobno meso, da se odpravi gobasto zobno meso, da se hrani zdravi duh sape in naravna barva zob, da se zavarujejo pred kostnim jedanjem, pred zobnim kamenom, ki je zobni glazuri tako nevaren. **Cena flaše ustne vode 60 kr., skatlija zobnega prahu 40 kr.**

Izleček iz Chine in Coke. Najboljši dozaj znani želodčni libér; pospeši cirkulacijo, olajša prebavljivost, in poda različnim organom in členom novo moč in novo življenje. **Cena flaše 80 kr.**

Neizotljivo sredstvo proti mrzlici, gotovo zdravilo proti vsaki prenehovalni bolezni. Uspeh mojega zdravila je pa izkušena istina, in vsak bolnik, ki bo sam na sebi to zdravilo poskusil, se bode vesel prepričal, da je najkrepkejše in najgotovejše sredstvo zoper mrzlico med vsemi dozaj znanimi. **Flaša velja 80 kr.**

Pravo norveško dorševo jetrno olje, naravnost iz Bergena v Norvegiji naročeno. Posebno se rabi to dor- ševo olje proti revmatičnim bolečinam, protinu, pred vsem pa proti škrofeljnem protu sušici, kroničnim izpuščajem na koži in nervoznim bolečinam. **Cena origi- nalne flaše 80 kr.**

Pravi Seidlitzev prah, 1 tucat skatlije 7 gold, posamne 80 kr.

Pravo borovniško žganje s soljo, 1 flaša 50 kr.

Pagliano-sirup iz Florence 1 flaša 1 gold.

Voda lancasterske lilije (Lancaster's Lily-Water.) Ta voda dá koži nenadejano belost in mehkost, jo obvaruje prezgodnjih gub ter ravedi, da vido- ma zginejo. Dalje se rabi, da se preženo pege in mozoli, in se ozdravi naglo poke, ktere se naredi zaradi suše ali nekladu. Z eno besedo, ta voda je pravi zaklad za toaletu, zaradi česar jo po pravici vse dame, kterim je za lepoto mari, visoko cenijo in rabijo. **Cena flaše 1 gold.**

Naročila snaj Ljubljane na zgoraj imenovane droge, kakor tudi na vsa druga zdravila se, če mogoče, s tracojoco pošto proti postnemu povzetju izvršujejo. Stroške za embalažo in ekspedicijo i. t. d. nagradijo gospodje komienti.

Telegrafične denarne cene

28. decembra.

Papirna renta 69.85. — Srebrna renta 74.75. — 1860letno državno posojilo 109.60. — Bankine akcije 99.9 — Kreditne akcije 236.75. — London 110.75. — Srebro 105.80. — Ces. kr. cekini —.—. — Napoleon 8.90 1/2.

Podpisani si šteje v čast slavnemu občinstvu naznaniti, da je napravil v Ljubljani zalogo

prelepih z oljnatimi barvami tiskanih podob cerkvenega in svetnega pomena.

Podobe brez graje in napake v lesenih lepo pozlačenih okvirjih se prodajajo kolikor mogoče po nizki ceni. Ima podoba kako napako, ali če je bila na potu poškodovana, se vzame nazaj brez ugovora, ter se z drugo nadomesti, da se nam le v osmih dneh to naznani.

Podobe so vsakoršne velikosti, tedaj pripravne za cerkev, za nizke in visoke sobe. Zato jih priporočamo tudi kakor prav prilicne za božična in novoletna darila. — Da si zamorejo tudi manj premožni podobe omisliti, ne tirjamo vsega plačila na enkrat, ampak smo zadovoljni z mesečno plačo v osmih obrok.h.

Zaloga podob je pri gosp. Ludoviku pl. Marchetti-ju, nasproti zvezdnega drevoreda v hiši banke „Slovenije“.

(67—4)

Ferdinand Rudl.

„SLAVIJA“
vzajemno-zavarovalna banka
V PRAGI.

Oglas.

P. t. gospodom udom leta 1869—1870 v oddelku I. in II. (zavarovanje istin in dohodkov na doživljenje in smrt) pripada s čistega dobička za leto 1870, kateri obnaša 43.35%

dividenda 25%.

Ostali del čistega dobička se obrne po zaključkih glavnih sednic leta 1871—74 na hišo banke št. pop. 978—II.

Dividenda ta se bode izplačevala od one zavarovalnine, ktera se je plačala leta 1870 na podlagi § 3. pravil od d. I. in II. počemši s prvim prosincem 1875 za v veljavi ostale protipise, na ta način, da se odšteje 25% zavarovalnine s pobotnic leta 1875 splečevalnih, izvzemši slučaj ta, da bi se ravnateljstvu v pravem času drugo upotrebljenje dobička pismeno ne oznanilo.

Glavno ravnateljstvo
vzaj. zavarovalne banke „Slavije“
V PRAGI.

(69—1)